

BÖNSÖNDAGEN

ROGATE

Introitus Psalt 102: 2-15, GT 1 Mos 18: 16-33, Ep Jak 1: 22-27, Ev Joh 16: 23-33, III: Luk 11: 1-13. Predikan av kyrkoherde Åke Malander. S:t Matteus evangelisk-lutherska församling (ELBK)

"Herre, lär oss att bedja, liksom Johannes lärde sina lärjungar." Vi behöver således *lära* oss att bedja, det är inget som är givet genom den naturliga födelsen, det hör den nya födelsen till. I Rom 8: 26 läser vi: *"Så hjälper också Anden oss i vår svaghet. Ty vi vet inte vad vi bör be om, men Anden själv ber för oss med suckar utan ord."* I dag är det Bönsöndagen (5:e söndagen efter påsk), den söndag i kyrkoåret som är särskilt ägnad åt att samla våra tankar kring bönen, den kristna bönen, och vad det innebär att bedja. Vi får alltså idag ta del av Jesu undervisning om bönen.

Låt oss först av allt se på förutsättningarna för den kristna bönen. Bakgrunden och grundvalen är påskens evangelium om *"honom som blev utgiven för våra överträdelsers skull och uppväck för vår rättfärdiggörelses skull"*. Den kristna bönen vilar på den kristna påskan. Den grundar sig på Jesu död och uppståndelse. I dagens evangelium hörde vi honom säga de trösterika orden: *"Den dagen ska ni be i mitt namn, och jag säger inte att jag ska be till Fadern för er, ty Fadern själv älskar er, eftersom ni har älskat mig och tror att jag har utgått från Gud. Ja, jag har utgått från Fadern och kommit till världen. Nu lämnar jag världen och går till Fadern."* Genom tron har vi blivit Guds barn, och då har vi också fått hans löfte: *"Vad ni ber Fadern om i mitt namn det ska han ge er"*. Att be i tron på Jesu död och uppståndelse det är den rätta kristna bönen, till skillnad från otrons ropande och famlande i blindo. Den som ber i Jesu namn behöver inte stå tyst och försagd utan kan frimodigt trotsa lagens avvisande ord, även det förfärande ord som säger: *"Vi vet att Gud inte lyssnar till syndare"*. Att be i Jesu namn är ju att be i tron på påskens evangelium, som betygar att alla våra synder var lagda på vårt påskalamm, Jesus Kristus och att *"Gud kommer aldrig, aldrig mer ihåg det som så tungt en gång på Sonen låg"*. Ur den påskglädjen flyter den kristna bönen fram. Denna påskafröjd kommer till oss genom nådemedlen, och vi får ständigt på nytt ta del av den varje söndag, varje gång vi firar Herrens sköna gudstjänst. Och som ett utflöde av detta kommer den kristna bönen, som inte själv är något nådemedel men är ett resultat av nådemedlens verkan hos oss.

Nu vänder vi tillbaka till vår predikotext, ur Luk 11. *"Herre, lär oss att bedja!"* Det var inget märkligt med den begäran; Johannes Döparen hade lärt sina lärjungar att be, och så brukade även de skriftlärda göra. I bergspredikan hade Jesus redan tidigare undervisat om bön och lärt oss den för hela kristenheten gemensamma Herrens bön eller Fader vår. Också här lär han dem att bedja så, men här är den inte riktigt lika som i bergspredikan. Inget konstigt i detta, Jesus talar med lärjungarna om bönen och att bedja vid flera tillfällen och varierar därvid ordalydelsen (så gjorde även rabbinerna). Vi bör även betänka att detta inte är *en* bön utan sju korta böner som här

samlats till en enhet. Här slås vi också av hur Mästaren inte bara undervisar om bönen utan även ger oss ett prov på sin undervisning. Han har lärt oss att vi inte ska vara mångordiga som hedningarna och rabbla långa böner. Så lär han oss sju korta, enkla bönepunkter, som innehåller allt vad vi ska och behöver bedja om. Man kan här jämföra med när Gud gav oss lagen: tio korta, enkla budord, som innefattar och styr hela vårt mänskliga liv, både i förhållande till Gud och till varandra.

Ser vi nu på de sju bönepunkterna, kan man kanske fråga sig om detta är så specifikt kristna böner. Men själva anslaget, Fader Vår gör den till en kristen bön. En sådan grundar sig ju, som vi sa, på Jesu död och uppståndelse. Till följd av vad Jesus har gjort, till följd av hans ställföreträdande tillfyllestgörelse, umgås den troende, den kristne, med Gud som sin käre Fader. Jesus har blivit människa och vår Broder, och hans Fader har därigenom blivit vår Fader. Det är genom Jesus vi kan ropa till Gud och tilltala honom med orden ”Fader vår som är i himlarna”. Dessa ord bildar själva adressen dit vi sänder våra böner. ”Herren, din Gud ska du tillbedja och endast honom ska du tjäna.” Det innehåll Jesus ger i dessa bönepunkter lär oss både hur mycket vi får be om och hur mycket vi behöver be om. Herrens bön är verkligen ägnad att lära oss inse vårt totala beroende, och den är även slutet för all egenrättfärdighet.

Det finns likheter med de tio budorden. Båda är uppbyggda på liknande sätt: först några budord om Gud sedan om oss människor – först några böner om Gud sedan om våra mänskliga behov. Eftersom vi alltifrån barndomen har varit, och varje dag är, olydiga mot alla tio buden behöver vi varje dag ropa till Gud och be alla sju bönerna.

Helgat blive ditt namn. – Du ska inte missbruka Herrens, din Guds, namn. Här lär vi oss att be om hjälp och kraft att uppfylla det andra budet. Guds namn vanhelgas och missbrukas genom ogudaktigt leverne och falska läror men allra mest genom skrymteri, ja all otro innebär ett vanhelgande av Guds namn. Hur blir då Guds namn helgat? Det sker när vi tror evangelium som säger att alla våra synder är förlåtna i Jesu kors och död. Det sker när vi döper det nyfödda barnet och tror och bekänner att dopet föder på nytt till andligt liv. Det sker i bikten när vi avlöser syndaren och vi tror och bekänner att prästens förlåtelse är Guds förlåtelse. Det sker i altarets sakrament när vi tror och bekänner att vi med munnen tar emot Kristi sanna lekamen och blod, till syndernas förlåtelse. Och de sker inte minst när en fullödlig, biblisk predikan ljuder och vi tar emot och tar till oss både lagens dom och förmaning till bot och bättring och evangeliets ljuva, frikännande ord till tröst och salighet.

Komme ditt rike. – Du ska helga sabbatsdagen. Guds rike, det osynliga nåderiket, kommer till oss, när Kristus kommer i sina nådemedel. Det innebär, som vi lär oss i katekesen, att Guds rike kommer även utan vår bön. Ja, det kommer alltid före vår bön. Det är genom nådemedlen som den Helige Ande verkar och omvänder oss och upptänder tron i oss, och då har Guds rike kommit till oss, och som en följd av detta stiger bönen upp ur våra hjärtan. Sedan ber vi varje dag *Komme ditt rike*, att Guds rike ska komma till oss också den dag som idag är. Därför ska vi frukta och älska Gud så att vi inte föraktar predikan och Guds ord utan håller det heligt och gärna hör och lär oss det.

Ge oss var dag vårt bröd för dagen. – Du ska hedra din far och mor, så att det går dig väl och du får leva länge på jorden. Hur kan nu dessa två höra ihop? Vi får gå till katekesen och lära oss. Vårt dagliga bröd innefattar ju inte bara det vi sätter fram på bordet utan allt det som hör till livets goda och som behövs för att det dagliga livet för oss själva och i familjen och i församlingen ska kunna fungera på ett normalt vis. Med ”far och mor” i 4:e budet förstås våra föräldrar och överordnade, dvs. i

skolan och på arbetsplatsen lärare och chefer och i samhället myndigheter och styrande organ på olika nivåer. Det må vara ”kejsaren som har den högsta makten eller landshövdingarna som är utsända av honom”. Dessa brukar vi med ett gammaldags ord kalla för ”överheten”, och den som har det ämbetet har till uppgift att verka för att befolkningen inte ska sakna sitt dagliga bröd. Så ber vi i denna bön inte bara för vår egen del utan att Guds goda vilja med avseende på det 4:e budet ska uppfyllas.

Och förlåt oss våra synder, ty också vi förlåter var och en som står i skuld till oss. Och för oss inte in i frestelse. I de följande fyra buden (5, 6, 7 och 8) ställs vi inför sådana gärningar som drar skuld över oss, inte bara inför Gud utan även inför människor, om vi bryter mot buden. Och vi påminns om vårt ständiga behov av att få ta emot Guds förlåtelse och att en följd av detta hos ett Guds barn ska vara en villighet att förlåta var och en som på ett eller annat sätt har förbrutit sig mot oss. Dessa bud innefattar sådant vi lätt kan bli frestade till. Vi blir frestade till vrede, som kan såra och skada vår nästa. Vi blir frestade till horiskhet och otuktiga tankar och begär. Vi blir frestade till girighet och fifflande med ekonomiska fördelar. Vi blir frestade att tala om vår nästa på ett sätt som kan skada dennes goda namn och rykte. Här får vi be att Gud förlåter oss allt vad vi syndar i dessa avseenden och att han bevarar oss från att dras in i frestelser till sådant.

Jag sa tidigare att den som ber i Jesu namn inte behöver vara ängslig och försagd. Nej, Jesus lär oss att vi ska vara som den här mannen som var så oförsynt, för att inte säga oförskämd, att han kommer och bultar på hos sin vän mitt i natten, och han var dessutom envis och påträngande. Mot människor ska vi väl inte handla så, men i våra böner till Gud ska vi vara just så påträngande och inte ge upp utan fortsätta ropa till honom. Jesus talar ju om ”Guds barn som dag och natt ropar till honom”. Det är vår oskattbara förmån som kristna att ständigt ha fri tillgång till Guds öra och att han aldrig tröttnar och avvisar oss även om vi ständigt kommer med samma sak. Och vi får och vi ska komma till honom med alla våra behov. *”Låt i allt era önskingar bli kunniga inför Gud!”* Och vidare heter det: *”Kasta alla era bekymmer på Herren!”* När vi börjar rätt förstå hur stora och underbara dessa löften är, då sker nog en förskjutning, ett tonartsbyte, i våra böner: den suckande, klagande tonen klingar av och tacksägelsen och lovsången träder i förgrunden. För vår bön, då vi umgås förtroligt med Gud, är i sanning ett stycke himmelfärd redan här på jorden – i väntan på vår slutliga, stora himmelfärd. Amen.